

# NOTAT 1

## Notat om forecasting og backcasting til ”Fremtidens Landbrug”

Chris Kjeldsen, Aarhus Universitet





# Notat om scenarier - opsamling til scenariegruppens møde 2. juli 2013

**Chris Kjeldsen**  
Seniorforsker, PhD

Institut for Agroøkologi  
Aarhus Universitet  
Postboks 50, 8830 Tjele  
Telefon 8999 1735  
Mobil 6174 7357

Chris.Kjeldsen@djf.au.dk  
www.djfgeo.dk/ckj

side 1/3

## Om formålet med scenarierne

Vores scenarier kommer med baggrund i en lang række strategiske studier som er udgivet de senere år. Det mest prominente eksempel er nok Natur- og Landbrugskommissionens rapport fra april 2013 (NLK 2013), men der kan nævnes adskillige andre, deriblandt rapporter af Ugebrevet Mandag Morgen i samarbejde med Realdania og Landbrug og Fødevarers scenarier med overskriften "Den nye fortælling" (Bøggild et al. 2012; lf.dk 2009, 2010a, 2010b, 2010c, 2010d)

Givet at der er arbejdet så indgående med andre scenarier, er det relevant at spørge om der er brug for flere scenarier, eller med andre ord, hvad er den særlige værdi af de scenarier som projektet "Fremtidens Landbrug" frembringer? Svaret er at relevansen af scenarier følger af nogen aspekter som NLK-rapporten ikke dækker i nærmere detaljer. Det gælder i særlig grad to aspekter. For det første forholder rapporten sig ikke i nærmere detaljer til den rumlige problemstilling omkring 'robuste' og 'sårbare' områder, nemlig at man derved bør forholde sig til hvor lidt biodiversitet man kan acceptere i de såkaldte 'robuste' områder. Denne problemstilling handler om hvorvidt natur og landbrug kan balanceres, eller med andre ord handler det om hvorvidt et seggregret landskab er at foretrække fremfor et integreret, hvor man søger at opretholde flere mulige funktioner på det samme areal. Den næste dimension er spørgsmålet om at diskussionen om fremtidens landbrug skal lægge fokus på landbrugs- og fødevarerhvervet som det eneste perspektiv, eller om man snarere skal anskue disse erhverv som blot én sektor blandt flere andre i fremtidens landdistrikter? Denne problemstilling handler om hvad man internationalt har kaldt produktivisme kontra post-produktivisme (Argent 2002; Bjørkhaug & Richards 2008; Evans et al. 2002; Kristensen et al. 2004; Mather et al. 2006; Ward et al. 2008)  
(note: logikken skal udbygges - jeg mener dog at det er vigtigt at vi forholder os til hvad der er nyhedsværdien ved vores arbejde i regi af projektet)

## Om scenariemetoden

At forholde sig til sandsynlige fremtider ved hjælp af fremskrivninger er en glimrende metode til at skaffe sig begreb om konsekvenser af udviklingstendenser over tid. Typisk vil man her bruge modeller. I den engelsksprogede scenarieteori bruger man her typisk begrebet *forecasting* om denne måde at lave scenarier på. Det ligger i begrebet, at man så at sige regner sig fremad, blandt andet ved at skruer på knapper i modellerne.

Der er dog også udviklet andre måder at lave scenarier på. En mulig begrænsning med *forecasting*, er at der er visse begrænsninger på hvad det giver mening at inddrage. Et typisk eksempel er at udfordringen i mange sammenhænge kan være at lave scenarier for hvor man *ønsker* at komme hen i fremtiden, ikke hvad der er *mest sandsynligt*. Udfordringen for

scenariebyggeren er da snarere at anskueliggøre hvordan en sådan tænkt fremtid i givet fald kunne komme til at blive til virkelighed. Man skal så at sige arbejde sig baglæns i stedet for forlæns. Man kalder denne metode for *backcasting* i den engelsksprogede litteratur. Backcastning starter ud fra et billede, en vision, men søger at redegøre for hvordan visionen kunne realiseres. Fordelen med denne metode er at man i højere grad kan tilgodese visionær tænkning om fremtiden, idet man ikke på forhånd vil afskrive ønsker til fremtiden som 'urealistiske'. Man vil med denne metode i høj grad lægge vægt på at danne sig billeder eller andre 'helhedsorienterede' måder at fremstille fremtiden på.

Det er en vigtig pointe at de to metoder ikke er hinandens modsætninger. Man vil typisk kombinere begge måder at arbejde på. Et backcasting scenarie bør stadig lægge vægt på at være troværdigt, og det finder blandt andet sted ved at inddrage et vist mål af sandsynlighed i backcasting-processen, og så kommer modeller og andre måder at sandsynliggøre udviklinger ind i billedet. Scenariet som metode er efterhånden veletableret indenfor strategiske studier, hvilket afspejles i en omfattende international metodelitteratur på feltet (Robinson 2003; Schoute et al. 1995; Selin 2006; Tonn 2005; van Notten et al. 2003).

## Referencer

- Argent, N. 2002. From Pillar to Post? In search of the post-productivist countryside in Australia. *Australian Geographer* 33 (1):97-114.
- Bjørkhaug, H., and C. A. Richards. 2008. Multifunctional agriculture in policy and practice? A comparative analysis of Norway and Australia. *Journal of Rural Studies* 24 (1):98-111.
- Bøggild, A., K. Liberth, M. Lindberg, L. Lindhardtzen, K. Sørensen, P. Meilstrup, I. Strand, and A. Wils. 2012. Der bli'r et yndigt land: Scenarier for Danmarks grønne fremtid. København: MandagMorgen og Realdania.
- Evans, N., C. Morris, and M. Winter. 2002. Conceptualizing agriculture: a critique of post-productivism as the new orthodoxy. *Progress in Human Geography* 26 (3):313-332.
- Kristensen, L. S., C. Thenail, and S. P. Kristensen. 2004. Landscape changes in agrarian landscapes in the 1990s: the interaction between farmers and the farmed landscape. A case study from Jutland, Denmark. *Journal of Environmental Management* 71 (3):231-244.
- lf.dk. 2009. *A vision for sustainable agriculture and food production – the biobased society*. Landbrug & Fødevarer [accessed 25 January 2011]. Available from [http://www.agricultureandfood.dk/News\\_and\\_Press/News/MBS\\_side\\_event\\_COP15.aspx](http://www.agricultureandfood.dk/News_and_Press/News/MBS_side_event_COP15.aspx) and [http://www.agricultureandfood.dk/News\\_and\\_Press/News/~/\\_media/agricultureandfood/Politics/vision\\_via27112009.ashx](http://www.agricultureandfood.dk/News_and_Press/News/~/_media/agricultureandfood/Politics/vision_via27112009.ashx).
- . 2010a. *10 bud på vækst i balance - nye veje til velstand og velfærd*. Landbrug & Fødevarer [accessed 25 January 2011]. Available from



- <http://www.lf.dk/Aktuelt/Publikationer/~media/lf/Aktuelt/Publikationer/Landbrug/V%C3%A6kst%2oi%2obalance%2oendelig.ashx>.
- . 2010b. *Danmarks næste væksteventyr - veje til vækst i balance*. Landbrug & Fødevarer [accessed 25 January 2011]. Available from <http://www.lf.dk/Aktuelt/Publikationer/~media/lf/Aktuelt/Publikationer/Landbrug/V%C3%A6kst%2obruchure%2otil%2otryk.ashx>.
- . 2010c. *Den nye fortælling*. Landbrug & Fødevarer [accessed 22 december 2010]. Available from <http://www.dennyefortaelling.dk/>.
- . 2010d. *Den nye fortælling - De fire udviklingsveje: Bag om visionen*. Landbrug & Fødevarer [accessed 22 December 2010]. Available from [http://www.dennyefortaelling.dk/De\\_fire\\_udviklingsveje/Bag\\_om\\_visionen.aspx](http://www.dennyefortaelling.dk/De_fire_udviklingsveje/Bag_om_visionen.aspx).
- Mather, A. S., G. Hill, and M. Nijnik. 2006. Post-productivism and rural land use: cul de sac or challenge for theorization? *Journal of Rural Studies* 22 (4):441-455.
- NLK. 2013. *Natur og Landbrug: En ny start*. Natur- og Landbrugskommissionen [accessed 1 July 2013]. Available from [http://www.naturoglandbrug.dk/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2FFiles%2Filer%2fNLKOM%2fSlutrapport%2f3621\\_NaturLandKomm\\_Slutrapport\\_1104\\_Links.pdf](http://www.naturoglandbrug.dk/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2FFiles%2Filer%2fNLKOM%2fSlutrapport%2f3621_NaturLandKomm_Slutrapport_1104_Links.pdf).
- Robinson, J. 2003. Future subjunctive: backcasting as social learning. *Futures* 35 (8):839-856.
- Schoute, J. T. T., P. A. Finke, F. R. Veeneklaas, and H. P. Wolfert eds. 1995. *Scenario studies for the rural environment*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Selin, C. 2006. Trust and the illusive force of scenarios. *Futures* 38 (1):1-14.
- Tonn, B. 2005. Imprecise probabilities and scenarios. *Futures* 37 (8):767-775.
- van Notten, P. W. F., J. Rotmans, M. B. A. van Asselt, and D. S. Rothman. 2003. An updated scenario typology. *Futures* 35 (5):423-443.
- Ward, N., P. Jackson, P. Russell, and K. Wilkinson. 2008. Productivism, Post-Productivism and European Agricultural Reform: The Case of Sugar. *Sociologia Ruralis* 48 (2):118-132.

